

Assumpció Català, la dona que estimava les estrelles

Textos de Ramon Dilla Martí
Il·lustracions de Pilarín Bayés

***Assumpció Català,
la dona que estimava
les estrelles***

Assumpció Català, la dona que estimava les estrelles

Textos de Ramon Dilla Martí

Il·lustracions de Pilarín Bayés

Edició de Josep Maria Paredes Poy, Eduard Masana Fresno
i Francesca Figueras Siñol

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

Continguts

1. La família Català Poch entre Barcelona i Montblanc.....	11
2. Un pinyó entre cinc	13
3. La nena que mirava les estrelles	15
4. La noia de tercer, de quart, de cinquè... ..	17
5. La professora del 600	19
6. I el motor de la màquina de càlcul... va cremar!	21
7. L'observadora solar	23
8. L'Any Geofísic Internacional.....	25
9. Una doctora galàctica	27
10. Primera professora astronoma de la universitat espanyola	29

11. La docent incansable	31
12. La fascinació per l'astronomia àrab	33
13. A la recerca del núvol d'Oort.	35
14. Ambaixadora de la ciència	37
15. L'observació de les estrelles des de l'espai: <i>Hipparcos</i>	39
16. La ciència a l'abast de tothom	41
17. Barcelona i l'astronomia	43
18. La mestra d'estels.....	45
19. Una jubilació inesperada.....	47
20. La tieta Sumsi.....	49
21. En clau de dona	51
22. Una Creu de Sant Jordi ben merescuda	53

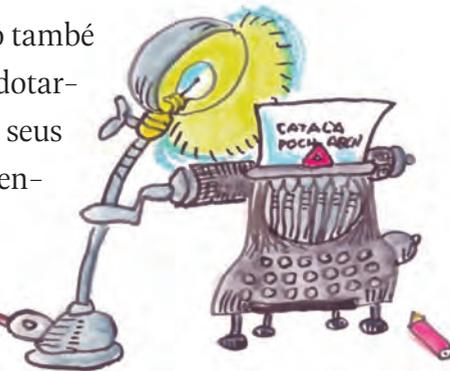
23. Un telescopi amb nom de dona.....	55
24. Uns jardins al cor de l'Eixample	57
25. Pionera de l'astronomia catalana moderna.....	59

1. La família Català Poch entre Barcelona i Montblanc

Assumpció Català i Poch va néixer el 14 de juliol de 1925 a Barcelona, però ben aviat es traslladà a Montblanc a causa de la feina a la banca del seu pare, Albert Català. La mare, Assumpció Poch, provenia de l'Espluga de Francolí i, com era molt habitual als anys vint del segle passat, després de contraure matrimoni va abandonar la seva feina de mestra per dedicar-se a cuidar la família.

La petita Assumpció va créixer feliç rodejada dels seus quatre germans menors, celebrant les festes populars i fent excursions a la natura durant les vacances de l'estiu. Ella mateixa ho recordaria amb afecte molts anys més tard en el llibre mecanoscrit que es-
crigué durant el Nadal de 1995 per als seus nebots per tal que recordessin l'avi Albert, i on recollia no només els bons moments de la infantesa, sinó també l'esforç dels pares per traslladar-se de nou a Barcelona l'any 1933 i dotar-los a tots d'estudis: «amb molta visió de futur, [el pare] volia que els seus fills tinguessin estudis superiors i que les noies no haguéssim de dependre mai de ningú, amb la qual cosa s'avançava molt al seu temps».

2. Un pinyó entre cinc

L'esclat de la Guerra Civil (1936-1939) va trasbalsar la vida del país i la dels Català Poch. La mateixa Assumpció no podia anar a l'escola i veia com les bombes abatien Barcelona. Recordava especialment el mortífer projectil que va caure sobre un camió de combustible davant del teatre Coliseum el 17 de març de 1938. Al so de les sirenes dels primers bombardejos la família va córrer cap als refugis antiaeris. Més endavant, però, decidiren quedar-se al seu pis del carrer de Muntaner; si havien de morir, preferien estar units i abraçats.

Els queviures escassejaven. Per sort, en aquella època la feina d'Albert Català l'obligava a viatjar a Figueres i, quan tornava els caps de setmana, aprofitava per portar alguna peça de carn, que era rebuda com la més exquisida de les viandes. Montserrat Garcia, neboda de l'Assumpció, explica que quan de petita no es volia acabar el plat, la seva mare li recordava molt seriosa: «Hauries d'haver passat la guerra. Un dia ens vam repartir un pinyó entre cinc».

3. La nena que mirava les estrelles

La vocació per l'astronomia es desvetllà ben aviat en la jove Assumpció, en part gràcies al seu besoncle, Jaume Poch i Garí, que durant les seves llargues passejades per Collserola li proposava un intel·ligent joc de preguntes per avivar la seva curiositat pel cosmos, cosa que ella mateixa faria molts anys després amb els seus nebots.

La mateixa Assumpció ho narrava en primera persona:

«L'afició a l'astronomia ja em ve de molt petita, quan un germà del meu avi, catedràtic de Geografia de l'Escola Normal de Mestres, ens portava a la muntanya i ens feia determinar l'hora amb l'ombra d'una branqueta d'arbre, els punts cardinals... I, de més gran, quan estudiava batxillerat, em proposava preguntes com ara "l'Univers, és finit?", que jo tractava de resoldre.»

SOLIDARIDAD NACIONAL
SIBRACTA PARA ESPAÑA

MATEMÀTIQUES

CANTYER

4. La noia de tercer, de quart, de cinquè...

Acabat el batxillerat, l'Assumpció es va matricular a la Secció de Matemàtiques de la Facultat de Ciències, que s'emplaçava a l'Edifici Històric de la plaça de la Universitat. Era l'any 1947, en ple franquisme i encara en la llarga postguerra. El país estava tancat a l'exterior per l'autarquia i era difícil trobar molts dels llibres necessaris per a l'estudi, fins al punt que el seu mateix pare els en portava des de França amb la valisa del Banco Hispano-Colonial. En aquest context era excepcional trobar una noia estudiant una carrera universitària, i encara més una de ciències.

La mateixa Assumpció ho recordaria molts anys després:

«Vaig buscar una carrera on hi hagués astronomia, vaig trobar matemàtiques que també m'agradava i m'hi vaig matricular. Hi havia molt poques noies, quan vam començar a la universitat érem cinc o sis. A partir de tercer ja vaig estar sola, era la noia de tercer, la noia de quart, la noia de cinquè...»

